

פורים תשע"א – צעקתו של מרדכי

1. אסתר פרק ג

(טו) הַרְצִים יֵצְאוּ דְחוּפִים בְּדַבַּר הַמֶּלֶךְ וְהָדָת נִמְנָה בְּשׁוֹשַׁן הַבִּיכָה וְהַמֶּלֶךְ וְהַמֶּן לְשָׁבוּ לְשִׁתּוֹת וְהָעִיר שׁוֹשַׁן נְבוּכָה
פרק ד

(א) וּמְרַדְכֵי יָדַע אֶת כָּל אֲשֶׁר נַעֲשָׂה וַיִּקְרַע מְרַדְכֵי אֶת בְּגָדָיו וַיִּלְבַּשׁ שָׂק וַאֲפֶר וַיֵּצֵא בְּחוּךְ הָעִיר וַיִּזְעַק וַעֲקָה גָד לָהּ וַיִּמְרָה:

(ב) וַיָּבֹא עַד לְפָנֵי שַׁעַר הַמֶּלֶךְ כִּי אֵין לְבֹא אֶל שַׁעַר הַמֶּלֶךְ בְּלְבוּשׁ שָׂק:

(ג) וּבְכָל מְדִינָה וּמְדִינָה מְקוֹם אֲשֶׁר דָּבַר הַמֶּלֶךְ וְדָתוֹ מְגִיעַ אֶבְל גָּדוֹל לְיִהוּדִים וְצוּם וּבָכִי וּמִסְפַּד שָׂק וַאֲפֶר יָצַע לְרַבִּים:

2. רש"י אסתר

והעיר שושן נבוכה – היהודים שבה

3. אבן עזרא על שמות פרק יד פסוק ג

והעיר שושן נבוכה. והטעם כאדם שלא ימצא עצה ולא ידע מה יעשה.

4. מדרש רבא

הדא הוא דכתיב והמלך והמן ישבו לשתות היה אחד מישראל יוצא לשוק ומבקש ליקח ליטרא בשר או אגודה של ירק היה הפרסי חונקו ואומר לו למחר אני הורגך ומבזבז את ממונך הדא הוא דכתיב והעיר שושן נבוכה.

5. ספר יערות דבש - חלק ראשון - דרוש ח (המשך)

והמלך והמן ישבו לשתות והעיר שושן נבוכה, ויש להבין נכון זה מה טיבו, הוה ליה לומר והעיר שושן צר ליהודים ויום טוב לנכרים,

6. מדרש פנים אחרים

ומרדכי ידע את כל אשר נעשה. ידע לרפאות את המכה

7. שפת אמת ספר שמות - לפורים - שנת [תרל"ד]

עוד נראה כי מרדכי ידע שהשי"ת יעזור לבני ישראל בוודאי כמ"ש רוח והצלה כו'. וכ"כ ידע את כל אשר נעשה כו'. רק שכן דרך כל הצדיקים שאף שיודעין הישועה מ"מ יכולין לצעוק בלב שלם ממש כמו אם לא ה' יודע. ולמי שאינו כן אין מראין לו הישועה באמת. וזה תליא באמונה שלימה שמבטל כל השכל להשי"ת ויודע ומאמין שאין סתירה מכל זה שהישועה בא ע"י צעקת האדם. אף כי השי"ת לא יעזוב בני ישראל בלי ספק. מ"מ צריכין לצעוק בעת צרה כמ"ש עת צרה כו' וממנה ישע:

8. עין איה / שבת א / פרק ראשון / סד.

אין בשר המת מרגיש באיזמל.

הצרות הבאות על האומה יש מהן שעיקר ענינן הוא הפחד על מצב העתיד. כי יש לפעמים שאיזה ממלכה תפגע את חברתה בדבר קטן, שמצד הענין ההוה אין לו איזה ערך ומ"מ תתרגש האומה הנפגעת מאד, מפני שבתור אומה שלמה היא מסתכלת אל מצב העתיד שלה ורואה שע"י ההתגברות הקלה יוכל לבא ענין מפסיד גדול לחסנה הלאומי לימים הבאים, ויש מהן צרות שהן מצירות צעדי האומה לשעתה.

והנה כשם שהאדם אינו יכול להרגיש יפה בין בשכלו בין בהרגשתו כ"א בהיותו בריא ושלם בכל כחותיו וחושיו, כן האומה אינה יכולה להרגיש לא ערך של פחד מצד איזה אסון כללי שנראה כנשקף למצב האומה בכללה לעתיד, וכן להרגיש יפה המרירות שיש ברעות המצב ההוה, לא מצד הרע הפרטי המגיע לכל פרט, כ"א להרגיש את הרע הלאומי הכללי, כ"א בהיותה בריאה בתכסיסה הלאומיים בארצה, ממלכתה, מקדשה וכהניה, שופטיה ושריה.

ע"כ בגלות א"א כלל שיורגש מצד האומה שום דבר צרה כללית בכל תוקף רישומה, ואין ראוי לכתב דברים כלליים בשביל הכלל כ"א מי שיוכל לציירם בכל עמקם ומהותם, אבל מי שמרגישם רק בתור צרה פרטית לו או לפרטים

רבים, לא הגיע עד הרושם שצריך לעשות דבר של צרת האומה. והנה אנחנו בעווננו אבדנו זאת ההרגשה לגמרי, ואף אם יאמר אדם שמצר בצרתן של ישראל, לא יוכל להתפאר בלבבו כי הוא יורד עד עמקה של צרת הכלל. כי זאת ההרגשה אי אפשרית לנו כי אבדנו את הדרכים שבהם ועל ידם אפשר להרגיש צרת הכלל. ע"כ דברים של סיפורי צרות הכלל מצד הפחד לסכנת מצב הלאומי שיש בהם, אין אנו יכולים להעריכם כראוי, מפני שאין שוטה נפגע. הפקח שמכיר ערך הסכנה כשהולך במקום סכנה שצפוי הוא לאסון, הוא נפגע ומתמוגג ועצביו יתרגשו, מה שא"כ השוטה, הוא לא יבהל, מפני שאינו מכיר ערך החיים ולא ערך הסכנה. כן אנחנו אין אנו מכירים את הערך הלאומי, ע"כ לא נוכל כלל להתרגש ממצב העתיד הצפוי להפסד חלילה, ע"כ אין אנו יכולים לכתב אלו המגילות. וכן דברים שהם צרות של ההוה, אנו איננו מסוגלים להרגיש כלל את עומק המרירות שיש בהם מצד צרת הכלל, כי אבדנו את הקשר האמיתי וחיות האמיתית של העממיות, ע"כ אין אנו מרגישים כשם שאין בשר

המת מרגיש באיזמל. א"כ גם אם נצייר איזה צרה בספר, נציירה רק כפי הכרתנו, והכרתנו איננה עולה למעלה מערך של הפרט או המון פרטים, ואין אנו יכולים להעשות שליחי ציבור לכתובת הצרות, שזאת היא הקדושה השרויה בכל אופן על דבר כללי שנכתב בעבור כלל ישראל, כמגילת תענית, שכותביה הרגישו את הענינים הכלליים כפי המדה השלמה הלאומית הכללית, ע"כ יש בסגולת דבריהם לעשות רושם כללי, מה שא"כ אנו כשנכתב בתור כותבים בעד הכלל את הצרות הכלליות, נורידן מערכן ע"י מיעוט הכרתנו וחוסר הרגשתנו, ולא תצא אותה התועלת הרצויה שיוצאת מהדברים הכלליים שכתבום אנשי רוח ד' בעוד רוח עמנו ה' כמו חי נצב ועומד על עמדו הנכון.